

למתמודדים בבחירות - היזהרו מהפרת זכויות יוצרים

מרץ 5, 2019

לפני מספר שבועות פורסם כי יו"ר מפלגת העבודה, אבי גבאי השתמש לכאורה בחשבון הפייסבוק שלו בתמונתו של נציג ישראל לאירוויזיון, קובי מרימי, ללא אישורו. על פי הפרסום, הושתלה תמונתו של קובי מרימי בכריכת הספר של גבאי "הכול אפשרי" ונמסר כי נציגיו של מרימי שוקלים את צעדיהם בגין השימוש בדמותו של מרימי ללא אישורו וללא ידיעתו. ייתכן וזו הסנונית הראשונה של טענות להפרת זכויות יוצרים שעוד ידובר בהן במסגרת מערכת הבחירות שעומדת בפתח.

אם נחזור בגלגל הזמן לאחור, ניזכר כי במערכות בחירות שונות נטענו זה מכבר טענות להפרת זכות יוצרים. כך לדוגמה, במערכת הבחירות המוניציפאליות בשנת 2013 זכור המקרה שבו אריק איינשטיין שלח מכתב אזהרה למתמודד מטעם מפלגת "יש עתיד" בבחירות שהתקיימו בכוכב יאיר - צור יגאל שבו הוא דרש לשלם לו פיצוי כספי בשל שימוש בשירו "אני ואתה נשנה את העולם" ללא אישורו במסגרת סרטון שהעלה אחד מפעילי המטה. באותו מקרה הסרטון הוסר לאחר קבלת מכתב האזהרה.

מקרים אחרים אף הגיעו לדיון ולהכרעה על ידי בתי המשפט, אשר דנו בטענות להפרת זכויות יוצרים במסגרת קמפיינים של מערכות בחירות, שעה שהתובעים טענו לא רק שנעשה שימוש ביצירתם ללא רשותם במסגרת קמפיין פרסומי של מפלגה או מועמד כזה או אחר, אלא שהשימוש ביצירה שלהם באותו קמפיין פגע בזכותם המוסרית על ידי כך שהם זוהו כמי שתומכים באותו מועמד, וזאת בניגוד לרצונם.

וידגש: זכותו של יוצר היא להכריע מהו השימוש הכלכלי שיעשה ביצירתו, וכן הוא זכאי כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא ייעשה בה סילוף או שינוי או פעולה פוגענית אחרת שיהיה בה כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר (הזכות המוסרית).

ואמנם, בפרשת **ידיעות תקשורת נגד מאיר גודוביץ** (ת.א. 75443/04) דן בית משפט השלום בתל אביב **בקריקטורה של גודוביץ אשר צויר בדמותו של דון קישוט רכוב על סוס לבן עטוי בגדי אבירים** כאשר ברקע טחנת רוח הניצבת על פסגתו של הר. הקריקטורה נוצרה על ידי המאירת סיוון בן יוסף, ופורסמה לראשונה בעיתון תל אביב לרגל סיום כהונתו של גודוביץ כמהנדס של עיריית תל אביב. בשנת 2003, שעה שגודוביץ רץ כמועמד לראשות עיריית תל אביב נעשה שימוש בקריקטורה זו במסגרת תעמולת בחירות שהופצה על ידו, כאשר השימוש בקריקטורה נעשה ללא הסכמת יוצרת הקריקטורה, אשר הגישה תביעה בטענה להפרת זכות יוצרים.

המאירת טענה שהשימוש בקריקטורה במסגרת כרזת פרסומת של מועמד לבחירות לראשות עיריית תל-אביב, מהווה פגיעה במוניטין שלה ובשמה הטוב. לטענתה הפגיעה נובעת מהאפשרות, שאנשים יחשבו שהיא הסכימה שגודוביץ יעשה שימוש ביצירתה לצרכיו הפוליטיים, ובכך תיווצר זיקה בינה לבינו באופן שישתמע כי היא תומכת במועמדותו ומעורבת בפעילות פוליטית. בית המשפט קיבל את התביעה וקבע כי השימוש באיור במסגרת כרזת בחירות פוליטית של מועמד לראשות עיר - יש בו כדי לפגוע בכבודה ובשמה של המאירת שכן היא עשויה להביא את הצופה בכרזת הבחירות של הנתבע למסקנה שהמאירת אישרה לגודוביץ את השימוש בקריקטורה לצרכיו הפוליטיים, ואף תומכת במועמדותו לעיריית תל אביב. בית המשפט פסק לתובעת פיצויים ללא הוכחת נזק בסך של ₪ 13,000.

בפרשת **פינצי נ' יהודה** (ת.א. 13143-09-08) נדון בבית משפט השלום מקרה שבו התובע, אשר שמש ככתב וכעורך עיתון תדמיתי של המועצה האזורית מטה אשר, הגיש תביעה נגד מי ששמש אותה עת כראש מועצה והתמודד על כהונה נוספת בבחירות בשנת 2007. במסגרת גיליונות תעמולה שהופקו על ידי המתמודד לראשות המועצה הוא עשה שימוש **בכתבות** שפורסמו על ידי התובע ללא רשותו של התובע. בית המשפט קבע כי עצם השימוש בכתבותיו של התובע במסגרת תעמולת בחירות של מתמודד יש בו כדי להוות הפחתת ערך ביחס לאותה יצירה, העלולה לפגוע בכבודו או בשמו של מחברה ועל כן יש

בכל כדי להוות הפרה של הזכות המוסרית של היוצר. בית המשפט פסק לזכות התובע פיצוי בסך של ₪ 36,000 (12,000 ש"ח לכל אחת משלוש הכתבות שהועתקו).

לתוצאה שונה הגיע מספר שנים קודם לכן בית משפט השלום אחרי שדן בפרשת **ביטון נגד סולטן** (ת.א. 8397/98) במסגרתה נטען כי הצגתה של **כתבה** שפרסם הכתב ביטון בעיתון "אינדקס בית שמש ומטה יהודה" במסגרת מודעת בחירות מהווה הפרת זכות יוצרים. בית המשפט קבע שחל באותו מקרה חריג ה"שימוש ההוגן" המתיר שימוש ביצירה של אחר ללא קבלת הסכמתו, וזאת למרות שמטרת פרסום המודעה הייתה פוליטית. בית המשפט קבע כי מפרסם העיתונאי כתבה אודות סולטן הוא היה צריך לצפות כי יעשה שימוש במאמר הדעה שלו שכן עיתונאי "המבקש לשתף את הציבור בהגיגיו, באין ראייה לסתור ייחשב כמי שרואה ברכה בפרסום חוזר של דעותיו". בית המשפט ציין כי במודעה נראה בבירור כי היא מפרסמת גזיר עיתון שפורסם בעבר תוך מתן קרדיט לתובע - ובנסיבות אלה קבע כי זכותו של התובע לא נפגעה ותביעתו נדחתה.

לעומת זאת, הפרשה הידועה כפרשת **שריר נ' מפלגת מרצ-יחד** (תא"מ (12-12-28263 דנה בשימוש שעשתה מפלגת מרץ בבחירות לכנסת ה-19 **בצילום של עמיר פרץ** בתקופת כהונתו כשר ביטחון, אשר במהלך תרגיל צבאי צולם כשהוא "מביט" על התרגיל הצבאי דרך "משקפת סגורה". באותה פרשה מפלגת מרצ השתמשה בצילום במסגרת תעמולת בחירות, באופן שחלק מהצילום נגזר ושולב בכרזת תעמולה מטעמה ביחד עם צילומים של פוליטיקאים אחרים והוא הוצג במסגרת אתר הפייסבוק של המפלגה תוך אי ציון שם הצלם.

בית המשפט קבע כי שימוש שעושה מפלגה בצילום לצרכי תעמולה פוליטית, פוגעת בזכותו המוסרית של צלם התמונה, הואיל ושימוש כזה גורם לציבור לסבור כי הצלם מזוהה עם עמדות אותה מפלגה פוליטית ושיש בכך כדי לפגוע במוניטין שלו ובאובייקטיביות שלו. מפלגת מרצ חויבה בתשלום סך של 14,000 ש"ח לצלם.

על כן, רגע לפני תחילת שידורי תעמולת הבחירות, ייטיבו המתמודדים לעשות אם יבחנו את השימוש שנעשה על ידם ביצירותיהם של אחרים, על מנת להימנע מהתמודדות עם תביעות להפרת זכות יוצרים.

רקפת פלד

עורכת דין, שותפה



רקפת פלד הינה שותפה

בגילת, ברקת ושות'

These newsletters are provided for general information only. It is not intended as legal advice or opinion and cannot be relied upon as such.